

KLA/2133/53.00/2025

LAUSUNTO PIRKANMAAN 2. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Kaavoitus, kaupunginarkkitehti Anna-Leena Lehtiniemi 30.5.2025

Pirkanmaan maakuntahallitus on kokouksessaan 28.4.2025 § 63 pykälä päättänyt asettaa nähtäville Pirkanmaan teollisuuden vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Kyseessä on toinen vaihemaakuntakaava, joka täydentää Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 sekä Kuhmoisten osalta Keski-Suomen maakuntakaavaa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on asetettu nähtäville 22.5.–26.6.2025 palautteen antoa varten. Osallisia ovat muun muassa viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Kangasalan kaupunki on osallinen.

Vaihemaakuntakaavalle perustetaan ohjausryhmä, joka toimii liiton suunnittelutiimin asiantuntijatukena. Ohjausryhmä ei tee päätöksiä, mutta se voi antaa suosituksia maakuntahallituksen päätöksentekoon. Ohjausryhmään kutsutaan vaihemaakuntakaavassa käsiteltävien teemojen kannalta keskeisimmät viranomaiset ja sidosryhmät. Ohjausryhmän kokoonpanossa tulee maakuntahallituksen ohjeistuksen mukaan varmistua valmistavan teollisuuden lisäksi energia-alaan, yhteiskunnan varautumiseen sekä puolustusteollisuuteen liittyvästä osaamisesta. Ryhmässä ovat edustettuna seuraavat tahot: kuntien edustajat alueittain, maakuntahallituksen, -valtuuston sekä valtuustopuolueiden edustajat, Pirkanmaan ELY-keskus, Tampereen yliopisto, pelastuslaitos / Pirkanmaan hyvinvointialue, Tampereen kauppakamari, Suomen metsäkeskus, Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri, Pirkanmaan Yrittäjät, Business Tampere, Fingrid.

Vaihemaakuntakaava

Maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakuntakaavan tehtävänä on sovittaa yhteen valtakunnantason ja maakunnan omat tarpeet sekä useampaa kuntaa yhteisesti koskevia maankäytön asioita ja tuoda ne poliittiseen päätöksentekoon. Nyt kyseessä oleva vaihemaakuntakaava tarkoittaa sitä, että voimassa olevaa Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040 sekä Keski-Suomen maakuntakaavaa päivitetään vain tiettyjen teemojen osalta.

Vaihemaakuntakaavan tavoitteena on

- tukea tuotannollisen teollisuuden sijoittumisedellytyksiä Pirkanmaalle ja
- mahdollistaa puhtaan teollisuuden investoinnit.

Teollisen toiminnan alueiden lisäksi kaavassa tarkastellaan niihin kiinteästi liittyvän infrastruktuurin kehittämistarpeita.

Työ- ja elinkenoministeriön teollisuuspoliittisen strategian mukaan teollisuuslaitosten keskittyminen on järkevää puhtaan energian tarjonnan sekä muiden logistiikan ja infrastruktuurin tehokkuusetujen kannalta. Hyvin toimivat teolliset keskittymät vahvistavat Suomen vetovoimaa investointiympäristönä.

Niiden kehittäminen antaa myös mahdollisuuden yhdistää kansalliset ja aluetason toimet vaikuttavasti.

Maakuntakaavoitus on myös osa Pirkanmaan liiton strategista suunnittelukokonaisuutta. Laadittavalla vaihemaakuntakaavalla toteutetaan maakunnan strategisia tavoitteita, jotka on määritetty vuonna 2021 laaditussa maakuntaohjelmassa. Teollisuuden vaihemaakuntakaavalla pyritään vastaamaan erityisesti maakuntaohjelman missioon: Pirkanmaalla liiketoiminta uudistuu ja kasvaa vastuullisesti.

Maakuntaohjelmaa vuosille 2026–2029 laaditaan vuoden 2025 aikana. Mahdolliset muutokset otetaan huomioon vaihemaakuntakaavan tulevilla vaiheilla.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tämänhetkiset valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet käsittelevät seuraavia kokonaisuuksia:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- uusiutumiskykyinen energiahuolto

Kaikki edellä mainitut valtakunnalliset tavoitteet otetaan huomioon vaihemaakuntakaavan suunnittelussa.

Maakuntakaavan on perustuttava riittäviin selvityksiin. Teollisuuden vaihemaakuntakaavaan tehtävät selvitykset toimivat pohjana myös kokonaisuusmaakuntakaavan laadinnalle. Kaavatyön tueksi laaditaan ainakin seuraavat selvitykset:

- Pirkanmaan väestösuunnite
- Pirkanmaan maankäytöllinen teollisuusvisio
- teollisuuden uudet sijaintipaikat -selvitys
- Vedyn siirtoverkoston selvitys Pirkanmaalla (yhteistyö Gasgridin kanssa)
- vaikutusten arviointi (ml. ilmastovaikutukset)
- Natura-arvioinnin tarveharkinta ja tarvittaessa Natura-arviointi

Lisäksi kaavatyössä hyödynnetään soveltuvien osien myös muiden toimijoiden laatimia ajankohtaisia selvityksiä ja voimassa olevien maakuntakaavojen taustaselvityksiä. Kaavatyöhön liittyvä selvittäminen tehdään tiiviissä yhteistyössä alueen kuntien kanssa.

Kaavatyön eteneminen ja aikataulu

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman valmistuttua laaditaan tarvittavat taustaselvitykset ja varmistetaan niiden osalta tarvittava yhteistyö viranomaisten sekä muiden sidosryhmien kanssa. Maakuntakaavaluonnos on tarkoitus asettaa nähtäville vuonna 2026 ja kaavaehdotus asettaa nähtäville tästä vuoden sisään. Tavoitteena on, että maakuntavaltuusto voi hyväksyä vaihemaakuntakaavan vuonna 2027.

Kangasalan kaupunkistrategia, elinkeinoyhtiö ja tuotannollisen teollisuuden kannalta edulliset sijainnit

Vaihemaakuntakaava tukee Kangasalan kaupunkistrategian tavoitteita elinvoiman edellytysten kunnossapidosta. Kaupungin tavoitteena on kehittää valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kilpailukykyisiä alueita yritystoiminnan tarpeisiin.

Business Kangasala Oy on Kangasalan kaupungin elinkeino- ja matkailuyhtiö. Kaupunki ostaa yhtiöltä kaikki elinkeino- ja matkailupalvelut. Palvelut tuotetaan kiinteässä yhteistyössä kaupungin eri palveluyksiköiden kanssa kaupungissa toimiville noin 2500 yritykselle. Vuonna 2024 Business Kangasala Oy järjesti puolustusteollisuusseminaarin, jonka tavoitteena oli kasvattaa paikallisten yritysten ymmärrystä puolustusteollisuuden ja Suomen NATO-jäsenyyden mukanaan tuomista liiketoimintamahdollisuuksista. Tilaisuuden jälkeen Kangasalle perustettiin valmistavan teollisuuden yrityksistä koostuva teollisuusklusteri, jonka tarkoituksena on tukea yritysten verkostoitumista ja kykyä löytää uusia liiketoimintamahdollisuuksia hankintaketjujen kautta. Business Kangasalaa ei ole huomioitu maakuntakaavassa osallisena tai ohjausryhmän jäsenenä.

Kangasalan alueella on useita tuotannolliselle teollisuudelle edullisia sijainteja. Kaupungin alueella toimivista yrityksistä on koottu Kangasalan teollisuustoimijat -katalogi. Suuri osa toimijoista on sijoittunut Valtatie 12:n läheisyyteen, mutta merkittäviä elintarviketeollisuuden toimijoita on myös Sahalahdella. Kangasalan valtatie 9 ja 12 sekä raideyhteys mahdollistavat tuotannollisen teollisuuden logistiikkaketjut ja niiden edelleen kehittämisen, ja valtakunnan sähköverkko sekä sen pienemmät haarat levittäytyvät kaupungin alueelle luoden liittymismahdollisuuksia useampiin jo olemassaoleviin sekä suunniteltuihin sähköasemiin. Kaupungin alueella kulkee myös kaasuverkkoa ja suunnittelussa on myös uusi linja Tarastenjärveltä kohti etelää.

Kaupunki suunnittelee teollisuudelle soveltuvien alueiden kaavoittamista Tampereen ja Kangasalan välisen 2-kehän varrelle Saarenmaalle ja valtatie 9:n ympäristöön Tarastenjärven, Ruutanan ja Suinulan alueille. Kaupunki on hankkinut maa-alueita, mikä mahdollistaa nykyisen Kallion teollisuusalueen laajentamisen. Sahalahdelle jo sijoittuvan elintarviketeollisuuden tuottamien materiaaliavirtojen hyödyntämisen kehittämiseen suhtaudutaan positiivisesti, ja seutuyhteistyössä on noussut esiin myös keskustelu Oriveden kanssa uuden yhteisen elinkeinoalueen kehittämisestä valtatie 9:n uuden liittymän yhteyteen, junaradan ja kahden sähkölinjan välittömään läheisyyteen.

Toimivalta

Kangasalan hallintosäännön 5. luvun 21. §:n 1. kohdan mukaan lautakunta päättää toimialaansa kuuluvista asioista, jotka lain, asetuksen tai säännön mukaan kuuluvat toimielimelle tai sen toimialueella kunnalle, ellei hallintosäännössä ole toisin määrätty.

Elinympäristölautakunnan toimialana on kaavoitus, asuntoasiat, paikkatieto- ja mittauspalvelut, kaupungin vesihuollon yleinen kehittäminen ja järjestäminen, yhdyskuntateknikka, hulevesijärjestelmien suunnittelu ja toteutus, jätehuoltoasiat ja ateria- ja siivouspalvelut sekä ympäristöterveydenhuolto.

Liitteet

Pirkanmaan vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Elinympäristöjohtaja 11.6.2025

Elinympäristölautakunta päättää

1. merkitä vaihemaakuntakaavan käynnistämisen ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman tiedoksi
2. antaa vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta palautetta seuraavasti:
 - Vaihemaakuntakaavan tavoitteet tukevat Kangasalan kaupunkistrategian tavoitteita elinvoiman edellytysten osalta.
 - Kaupunki esittää Business Kangasala Oy:tä tunnistettavaksi maakuntakaavan osalliseksi paikallisen elinkeinotoiminnan asiantuntijana ja kehittäjänä.
 - Kangasalla jo toimivien tuotannollisen teollisuuden yritysten verkostojen, eri energiamuotojen verkostojen ja erinomaisten logististen yhteyksien vuoksi Kangasala nostaa esiin useampia maakuntakaavassa tutkittavaksi esitettäviä alueita: Saarenmaa, Tarastenjärvi, Ruutana, Suinula, Vt9:n varsi Oriveden rajalla, Kallion teollisuusalueen laajennus ja elintarviketeollisuuteen keskittyvä Sahalahti.

Elinympäristölautakunta 18.6.2025 § 91

Elinympäristölautakunta hyväksyi elinympäristöjohtajan esityksen.

Täytäntöönpano: kaavoitus, toimistosihteeri Maija Lilja

Tiedoksi: Pirkanmaan liitto

Lisätiedot: kaupunginarkkitehti Anna-Leena Toivonen, puh. 040 729 0779